

СУД Д Я
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

СТРИЖАК Андрій Андрійович

01033, м.Київ-33, вул. Жилианська, 14

тел. 238-10-39, 238-10-62

16.10.2006/№ 338-16/680

Декану
Юридичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка

А.Бойку

Шановний Андрію Михайловичу!

До Конституційного Суду України надійшло конституційне подання 47 народних депутатів України щодо неконституційності Закону України «Про внесення зміни до розділу IV Прикінцеві та перехідні положення Закону України “Про Конституційний Суд України” від 4 серпня 2006 року.

У зв'язку із здійсненням попередньої підготовки матеріалів у цій справі для її розгляду Конституційним Судом України і відповідно до статті 19 Закону України “Про Конституційний Суд України” надсилаю копію зазначеного конституційного подання та прошу висловити позицію вчених-фахівців факультету щодо суті тверджень, викладених у конституційному поданні.

Буду вдячний за відповідь у найкоротші терміни.

Додаток: копія конституційного подання на 3 аркушах.

З повагою

Суддя-доповідач

А.Стрижак

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Faculty of Law
Ivan Franko National University of Lviv

Sichovykh Striltsiv Str., 14
Lviv, 79000, Ukraine

вул. Січових Стрільців, 14,
Львів,
79000

Tel.: +38 0322 74-00-80, 79-41-02
Fax: +38 0322 74-03-80
E-mail: deklaw@law.Franko.Lviv.ua
www.Franko.Lviv.ua/faculty/law

№ 27

На № _____ від 8.11.2006 р.

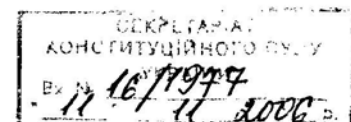
Судді Конституційного
суду України
п. Стрижаку А.А.

Шановний Андрію Андрійовичу!

Направляю Вам відповідь, підготовану кафедрою конституційного,
адміністративного та фінансового права.

З повагою,
декан юридичного факультету

доц. Бойко А.М.

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Faculty of Law
Ivan Franko National University of Lviv

Sichovykh Stritsiv Str., 14
Lviv, 79000, Ukraine

вул. Січових Стрільців, 14,
Львів,
79000

Tel.: +38 0322 74-00-80, 79-41-02
Fax: +38 0322 74-03-80
E-mail: deklaw@law.Franko.Lviv.ua
www.Franko.Lviv.ua/faculty/law

№ _____

На № _____ від _____

Судді Конституційного суду України
п. Стрижаку А.А.

Шановний Андрію Андрійовичу!

З приводу Вашого звернення від 16.10.2006 р. у зв'язку зі здійсненням попередньої підготовки матеріалів до розгляду Конституційним Судом висловлюю позицію кафедри щодо суті викладених у конституційному поданні тверджень.

По-перше, вважаємо, що є підстава для відкриття проваджених у справі в Конституційному Суді України за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо неконституційності ЗУ "Про внесення змін до розділу IV Прикінцеві та перехідні положення" ЗУ "Про Конституційний Суд України" від 4 серпня 2006 року.

Щодо суті тверджень, викладених у конституційному поданні, наша позиція зводиться до наступного.

Прийнявши Декларацію про державний суверенітет і проводячи демократичні перетворення, Україна чітко визначилася з моделлю конституційного контролю, заснувавши спеціалізований орган судового контролю. Це був своєчасний і виправданий крок. Створений конституційний орган покликаний проводити політику Конституції України, забезпечити її верховенство.

При підготовці проекту нової Конституції України активно обговорювалися різні думки щодо засад здійснення державної влади і організаційно-правових форм здійснення конституційного правосуддя. Конституція України однозначно визначила, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову (ст. 2), і заснувала Конституційний Суд України як самостійний інститут влади саме завдяки переходу до будівництва вільного громадянського суспільства, правової держави, демократичного конституційного ладу в Україні. Це свідчить, що Українська держава слідує принципам та ідеям конституційної законності і виражає готовність в необхідних випадках визнавати закони та інші правові акти неконституційними, якщо вони не

відповідають Конституції України. Зміст конституційного контролю полягає у виявленні законів та інших правових актів ВРУ, Президента України, Кабінету Міністрів України, ВР АР Крим, які суперечать Конституції України, а також у вжитті заходів щодо усунення цієї невідповідності.

Стаття 147 КУ дає чітке визначення Конституційного Суду України - єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. В цьому визначенні відображені основні риси КСУ: його правовий статус - єдиний орган конституційної юрисдикції, процесуальна форма діяльності - конституційне судочинство. Конституційний Суд України здійснює матеріальний і формальний контроль. Сутність конституційної юрисдикції полягає у вирішенні питань про відповідність законів та інших правових актів Конституції України і дачі офіційного висновку з питань тлумачення Конституції України та законів України.

Виникає питання: чи всі закони і інші правові акти можуть бути перевірені на предмет конституційності?

Конституція України закріплює компетенцію Конституційного Суду України в ст. 150 КУ, встановивши його повноваження, які випливають з публічно-правової природи КСУ. Під компетенцією КСУ ми розуміємо сукупність всіх владних повноважень з певних предметів відання. Це юридично закріплене право і одночасно, як правило, обов'язок при прийнятті рішень, спрямованих на виконання своїх завдань і функцій. В принципі Конституційний Суд України не вправі мовчати у випадку виявлення невідповідності законів та інших правових актів Конституції України (у випадку звернення до нього).

Стаття 150 КУ передбачає дві групи повноважень КСУ і чітко визначає коло об'єктів конституційного контролю (вирішення питання про відповідність Конституції України) – чотири. Із цієї статті вбачається, що конституційному контролю підлягають усі:

1. закони та інші правові акти Верховної Ради України (ст. 91, 92 КУ);
2. акти Президента України (п. 31 ст. 106 КУ)
3. акти Кабінету Міністрів України (ст. 117 КУ)
4. правові акти ВР АР Крим (ст. 115 КУ).

Наведений перелік об'єктів конституційного контролю є вичерпний, але не обмежений строком давності. Конституційний суд не має права на розгляд вказаних актів за власною ініціативою, а лише у випадку звернення уповноважених Конституцією України суб'єктів (ст. 159).

Повноваження КСУ закріплені в ст. 111, 151, 159 Конституції України. Таким чином, чітко встановлено статус КСУ, його повноваження, коло об'єктів конституційного контролю та суб'єктів конституційного подання і конституційного звернення. В той час Конституція встановила, що порядок організації і діяльності Конституційного Суду України,

39

процедура розгляду ним справ визначається законом, тобто встановила предмет законодавчого регулювання – питання організації і діяльності Суду та процедура розгляду ним справ. Отже, до предмету відання Верховної Ради України віднесено законодавче регулювання порядку організації і діяльності КСУ та процедури розгляду ним справ.

З цього конституційного положення ми вбачаємо, що Конституція України нікому не передає вирішення питання щодо "повноважень" Конституційного Суду України (Конституція РФ, наприклад, передбачає таке право ст. 128). Тому незрозуміло, чому законодавець розширив предмет законодавчого регулювання, встановивши в ст. 3 Закону України "Про Конституційний Суд України" положення, що "організація, повноваження (виділено нами) та порядок діяльності КСУ визначається Конституцією України та цим Законом". Повноваження не є предметом законодавчого регулювання, оскільки це питання вичерпно і детально врегульовано в Конституції України. Приймавши Закон України від 16 жовтня 1996 р. "Про Конституційний суд України", Верховна Рада України зберегла конституційний статус КСУ, чітко визначила завдання КСУ, основні принципи його діяльності та інші питання організації і діяльності та процедуру розгляду справ, повторила конституційні положення щодо повноважень КСУ. Але в ст. 3 ч. I вважаємо, що вона розширила на свою користь предмет законодавчого регулювання, закріпивши право сумісного вирішення питання: "організація, повноваження та порядок діяльності Конституційного суду України визначаються Конституцією України та цим законом". До речі, ст. 3 має назву "нормативне регулювання діяльності КСУ". А зміст її значно ширший. Тому слово "повноваження" повинно бути вилучено із цієї статті. Глава 2 "Про Конституційний Суд України" деталізує конституційні повноваження КСУ і тому не викликає заперечень.

В розділі IV Закону мова іде про прикінцеві та перехідні положення. Мета цього розділу - визначити порядок і строки набрання чинності Законом, а також особливості чинності раніше прийнятих актів (втрата чинності ЗУ від 3 червня 1992 р.), правові основи для продовження функціонування раніше утворених органів (п.7), і в той же час плавний перехід до реалізації нових положень, забезпечення безперервності і спадкоємності в діяльності органу конституційного контролю і т.д. Заключні положення зберігають силу протягом всього періоду, а перехідні носять тимчасовий характер. Верховна Рада України 4 серпня 2006р. прийняла Закон України "Про внесення зміни до розділу IV Прикінцеві та перехідні положення Закону України" "Про Конституційний Суд України". Нам невідомо обґрунтування законодавця, яким він керувався вносячи зміни, але якщо закріплення повноважень КСУ в новій Конституції України 1996 року розцінювалося як важливий крок на шляху формування України як демократичної правової держави, то внесені через 10 років зміни, які

обмежують конституційні повноваження КСУ, важко назвати прогресивними і демократичними. Виходить, що Конституційний Суд України може вирішувати питання по суті і це відкриває можливість правового вибору з урахуванням цілого ряду факторів політичного, соціально-економічного і іншого порядку. Складається враження, що політика в даному випадку проникає в матерію конституційного судочинства.

Виникає питання: чи може бути предметом розгляду Конституційним Судом України Закон України від 4 серпня 2006р. (реєстраційний №79-V)?

Вважаємо, що вирішенню питання про відповідність Конституції України підлягають усі закони та правові акти Верховної Ради України (ст. 150 п. 1) в т.ч. Закон України від 4 серпня 2006 р. (реєстраційний №79-V), незалежно від їх змісту.

Чи може Верховна Рада в законодавчому порядку обмежувати конституційні повноваження КСУ, закріплені в Конституції України?

Не може, оскільки Основний Закон України відніс до предмету відання Верховної Ради України лише встановлення порядку організації і діяльності Конституційного Суду України, процедури розгляду ним справ (ст. 153). Питання щодо повноважень КСУ вирішено в самій Конституції України (ст. 150). Подібна норма, для прикладу, міститься в Конституції РФ (ст.128). Але там повноваження КС встановлюється федеральним конституційним законом, а у нас Основним Законом України.

Стаття 14 ЗУ "Про Конституційний Суд України" встановила межі повноважень КСУ (це не предмет відання Верховної Ради), в якій закріплено, що не належать до повноважень КСУ питання щодо законності актів органів державної влади, АР Крим та органів місцевого самоврядування, а також інші питання, віднесені до компетенції судів загальної юрисдикції.

Чи можна вважати, що оскільки ЗУ від 4 серпня 2006 р. забороняє здійснювати ревізію конституційних змін, які набули чинності (Закон від 8 грудня 2004 р.), то він є конституційним?

Нам видається, Конституція України до повноважень КСУ відносить вирішення питань щодо відповідності Конституції України усіх (виділено нами) законів та інших правових актів Верховної Ради України незалежно від їх змісту. Вона не передбачає обмежень для розгляду законів України на предмет конституційності.

Чи можна вважати положення ЗУ від 4 серпня 2006 р. за їх змістом прикінцевими положеннями ЗУ "Про Конституційний Суд України"?

На наш погляд, розділ IV ЗУ "Про Конституційний Суд України" в момент його прийняття переслідував інші завдання та цілі. Внесення змін до цього розділу через 10 років можна розцінити як приховане втручання в компетенцію КСУ - єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні. Більше того, як зловживання правом законодавчого регулювання відносин,

що за змістом є конституційними. Це порушення фундаментальних засад існування КСУ як єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні. Україна сьогодні, як ніколи, потребує незалежної і ефективної конституційної юрисдикції.

Таким чином, ми вважаємо що положення Закону України від 4 серпня 2006 р. "Про внесення зміни до розділу IV прикінцеві та перехідні положення ЗУ "Про Конституційний Суд України", які обмежують конституційні повноваження КСУ, і практично забороняють йому розглядати конкретний прийнятий Верховною Радою України Закон, **не відповідають Конституції України, а відтак є неконституційними.**

Крім того, слід вилучити слово "повноваження" зі ст. 3 Закону України "Про Конституційний Суд України".

З повагою,

завідувач кафедру конституційного,
адміністративного та фінансового права
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Бориславський Л.В.